Nõrgad institutsioonid ja tugev sotsiaaltöötaja. Kas Euroopa sotsiaaltöö tulevik?

Konverents 25 aastat Tallinna hoolekannet – kuidas edasi?

23.03.2017

Jüri Kõre, Tartu Ülikool

Millest räägime?

1. Eelarvekärped, neoliberalistlik riigikäsitlus, sotsiaalteenuste erastamine ja (pseudo)turg. Kas see on heaoluühiskonna lõpp?

2. Rahvastiku demograafilise struktuuri, tööturutingimuste, soorollide jms muutus ja uued sotsiaalsed riskid. Muutunud nõudmised sotsiaalkaitsele?

3. Kohastumine uue perekonnastruktuuriga. Milline kogukond on võimeline endale võtma perekonna rolli?

4. Hoolekandesüsteemide arendamine. Aeg suunata pilt kliendilt kolleegile?

Tulevikku on võimalik kujundada Näide šoti sotsiaaltöötajate tulevikustsenaariumitest

1. Heaolujärgne ühiskond (The post welfare world). Kodanikupalgal (ja kogukonnahoolekandel) baseeruv sotsiaalkaitse
2. Uus normaalsus (The New Normal World). Kodanikud, teenuseosutajad, riik jms on uutes kuid tervikut moodustavates rollides
3. Eilset maailma pole enam (Yesterday is another world). Heaoluriigil baseeruv (krahhieelses seisundis) elukorraldus
4. Mehhaaniliselt seostatud ühiskond (The Fully Integrated World). Tehnoloogiatele, professionaalsusele, efektiivsusele suunatud ühiskond (Exeli tabeli ühiskond)

Heaoluriigi kadu ei tähenda heaolu kadu!

Ohud

1.Avalike rahastusallikate „kokkukuivamine“

2. Demograafilised (Euroopas sisemised ja välised) surved

3. Suurem ebavõrdsus tuludes ja tervises

4. Suurenevast riskivalmidusest tulenevad probleemid

5.Poliitilised ja seadusandlikud (sotsiaalseid õigusi puudutavad) muutused

6. Muutused kodanike/ eluvaldkondade/ riigi suhetes

Võimalused

1. Klientide ootused/õigus valikutele

2. Eeldus saada ravi/hooldust kodus

3. Tehnoloogiate areng ja kättesaadavuse kasv

4. Farmakoloogia areng (dementsuse kontroll)

5. Personaliseeritud ravi ja hooldus

6. Sotsiaal- ja tervishoiuteenuste seostamine

Väärikas vananemine – pikaajalise hoolduse struktuur 2010. (Euroopa Komisjon)

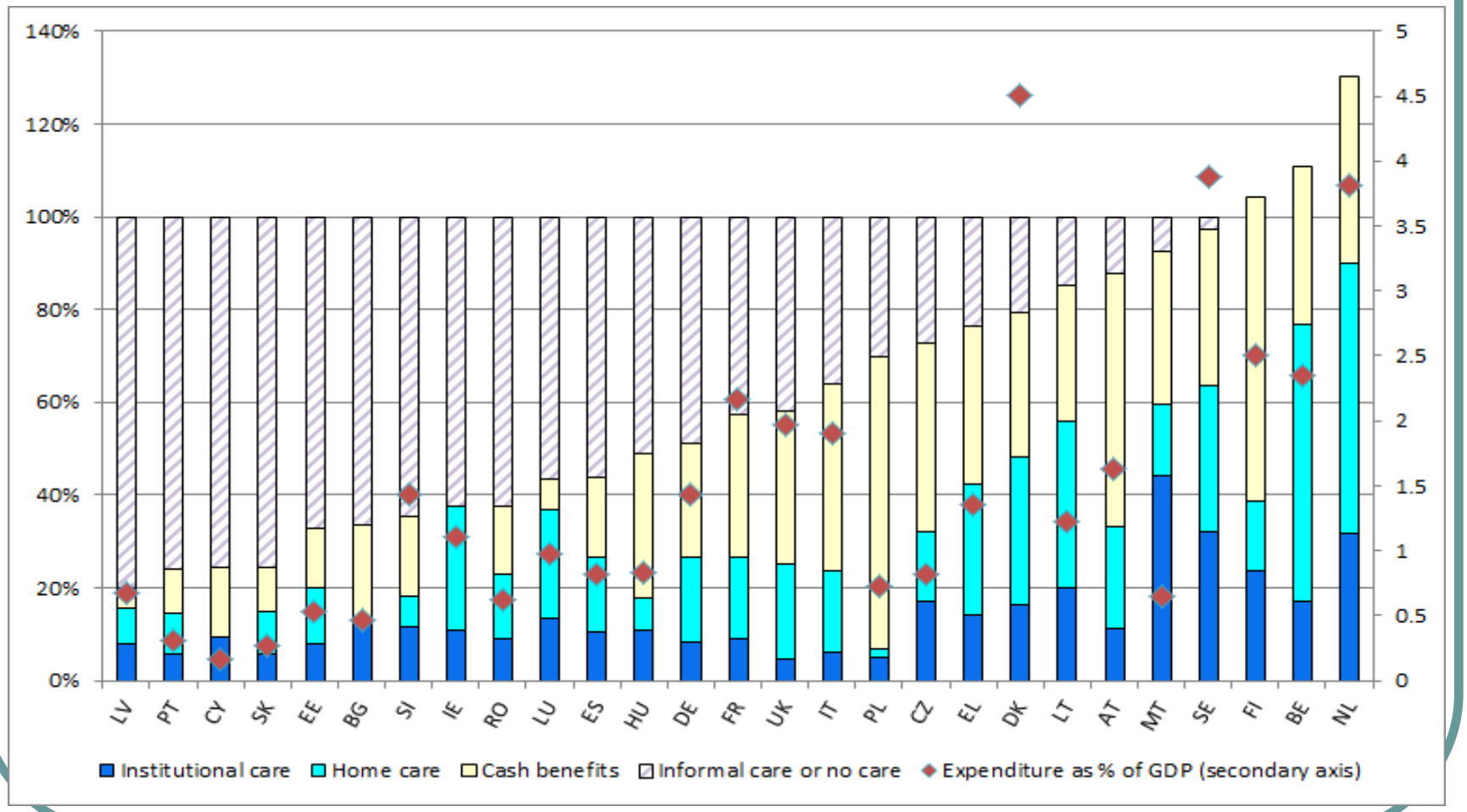

Väärikas vananemine – pikaajalise hoolduse kulud 2010/2030/ 2060 (% SKPst)

	2010	Baasstsenaa-rium 2030	Baasstsenaa-rium 2060	Vajaduspõhine stsenaarium 2060
EL27	1,8	2,4	3,6	5,0
EE	0,5	0,6	0,9	1,3
LV	0,7	0,8	1,2	1,2
LT	1,2	1,5	2,5	2,5
DK	4,5	5,9	8,5	8,5
FI	2,5	4,0	5,4	5,4
SE	3,9	4,9	6,7	6,7

Rändekriis – tulnud selleks et jääda pikemaks!

Sotsiaaltöötajal on vastuoluline roll rändepoliitikas:

1. sotsiaalsete muutuste toetaja (abistaja pagulase või immigrandi kohanemisel)
2. sotsiaalse kontrolli teostaja

Tavaimmigrantide (haridus, töö, perekond....) ja humanitaarimmigrantide (pagulaste) kui sotsiaalsete gruppide võrdlus sotsiaaldemograafilisest, psühhosotsiaalsest ja integratsioonivõimekuse vaatenurgast pole korrektne. Need grupid on väga erinevad.

Unustatakse, et immigrandid „elavad“ üheaegselt kahes reaalsuses: päritoluriigi kujutluspilt ja sihtriigi reaalsus. Pagulastel jääb nende kahe vahele veel põgenemistee (siirdeperiood).

Erineva taustaga immigrantide tööhõive määr (2008)

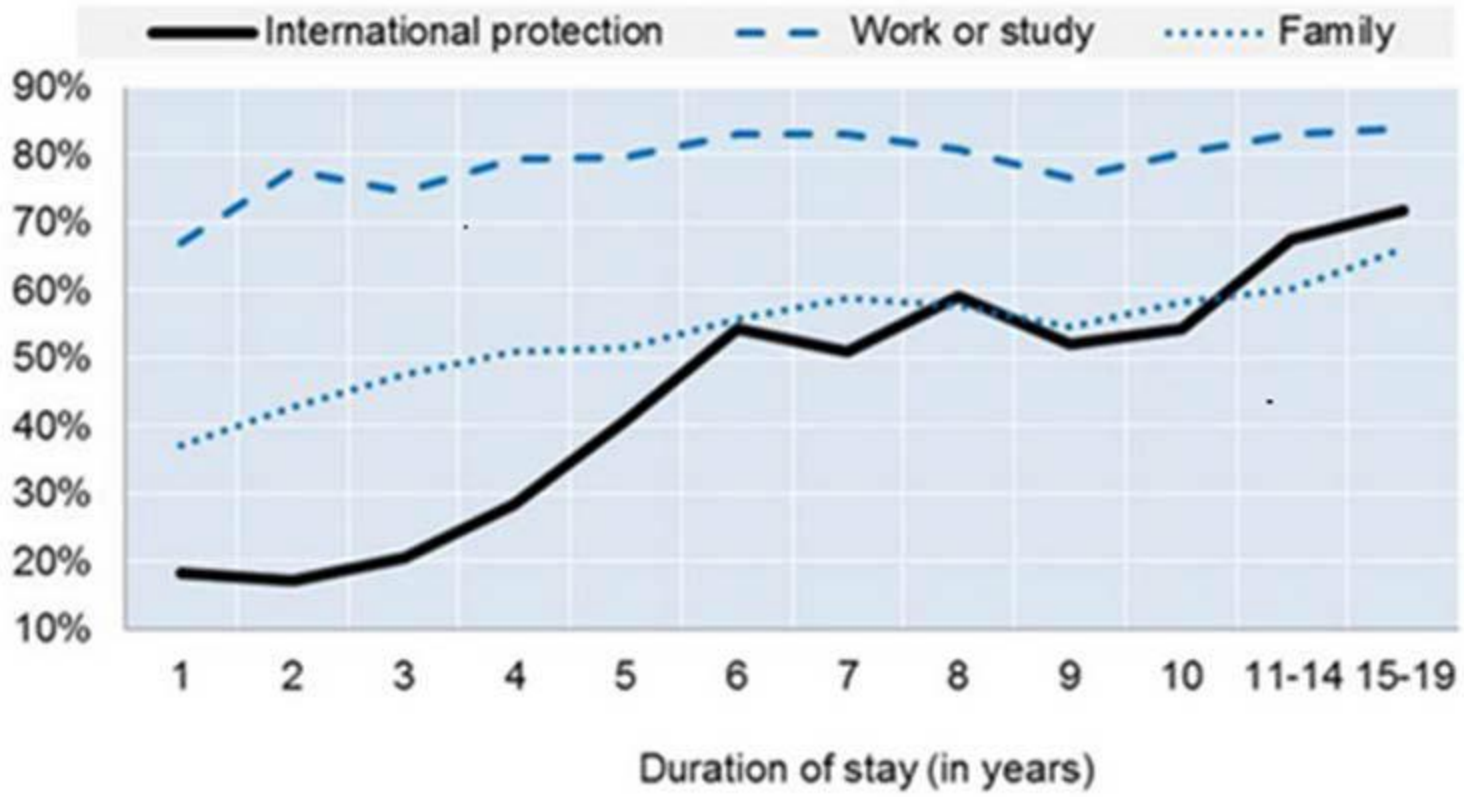

Paralleelühiskonnad

Vastumeelselt kuid kasvavas joones tunnistatakse Euroopas paralleelühiskondade olemasolu.

Sotsiaaltöötaja roll paralleelühiskondade vahel kontakti hoidjana on erakordselt oluline. Kuigi mitte alati armastatud, on sotsiaaltöötaja immigrantide kogukonnas aktsepteeritud. Ta omab ressursse.

Oma kontaktide tõttu eri kogukondadega on sotsiaaltöötaja muutunud turvatöötajaks laiemas mõttes. Tema võimuses on näha ohtusid, tunnetada meeleolusid, prognoosida konflikti võimalikkust.

Sotsiaaltöötajal on vastuoluline roll integratsioonipoliitikas:

1. Vaiki sellest, mis ohustab sinu klienti (näiteks väljasaatmine ebaturvalisse päritoluriiki)
2. Räägi sellest, mis ohustab sinu kogukonda/riiki

Töö pagulastega (ka vabatahtlik) on hea soovitus rahvusvahelisse sotsiaaltöösse sisenemiseks

Deinstitusionaliseerimine: kas lihtsalt võimalik või ainuvõimalik?

	Institutsionaalne hooldus	Kodu-hooldus	Hoolda ja toetus
EL 27 (2012)	100%	34%	23%
Eesti (2015)	100%	12%	2%

Oluliseks deinstitutsionalisee rimise soodustajaks/ takistajaks loetakse hoolekande rahastamissüsteemi.

Selline rahastamismudel nagu see on Eestis ilmselt ei soodusta vastavat protsessi (vt järgmine slaid)

Deinstitusionaliseerimine: (Inglismaa, tuhandetes)?

	2015	2035	Juurdekasv
65+ rahvastik	2890	4770	65%
Toimetulekuhäire (vähemalt ühe ADL või IADL tunnuse osas)	1150	1990	73%
KOV rahastatud koduhooldus	257	468	82%
Tarbija rahastatud koduhooldus	94	140	49%
KOV rahastatud institutsioon	172	257	49%
Tarbija rahastatud koduhooldus	157	330	110%

Kes me oleme? Sotsiaaltöötaja Euroopas

Sotsiaalset tööd teeb Euroopas müriaad erineva hariduse ja oskustega inimesi. Igasuguse kvalifikatsioonita omastehooldajad ja illegaalsed immigrandid, kutseharidusega (paarist päevast paari aastani) inimesed, ülikooliharidusega professionaalid.

Üldjuhul on lastekaitsetöötajad kõrgema kvalifikatsiooniga, eakate hooldajatele enamasti kutse nõuet pole. Tulemuseks madal palk, töö madal prestiiž, suur tööjõu voolavus on arengut (s.h. Innovatsiooni) takistav tegur. Tööjõu kvaliteedi mõjutamiseks kasutatakse registreeringu nõuet.

Bologna kõrgharidusreform ühtlustas sotsiaaltöötajate koolitamise süsteemi, madalaim kvalifikatsioon bakalaureusediplom. Sotsiaaltöö õpetamine akadeemilise distsipliinina on suurendanud lõhet teooria ja praktika vahel. Üks lõhe ületamise võimalus praktikute õppeprotsessi kaasamise kõrval klientide kaasamine.

Toimetulekustrateegiad (stressi haldamine jms) kui tulevaste spetsialistide koolitamise kohustuslik osa

Innovatsioon hoolekandes. 500milj EUR 2016-2018

1. Boosting Jobs, Growth and Investment

Health policy

Social Care Long term Care Strategy

Ageing policy

2. A Connected Digital Single Market

eHealth 2020, mHealth, Silver Economy Strategy

European Innovation Partnership on Active and Healthy Ageing EIP-AHA

Horizon 2020 Societal Challenge 1 Health, Demographic Change and Wellbeing

Active Assisted Living Joint Programme (AAL)

European Institute of Technology- KIC on Health and Ageing

Health & wellbeing | **Integrated care** | **Cross-border care** | **Independent living & Active Ageing** | **Sustainable care** | **Legal & market conditions**

Kukkumisennetuse/hoiatuse süsteemid Angel 4

Fall detector Angel 4

On sisuliselt mobiili lisaseade
Ei vaja eraldi sidesüsteemi, hoiatus (kõne) omaste numbrile.
Müüja väitel efektiivsus 95%
Euroopas müügil BE, GE, IT, NL, PL, SL, ES, SE, UK
Müügihind e-poes 149.95EUR
(kaugjälgimisteenuse aastaleping müüjariigis 287EUR)

Dementsete iseseisvat toimetulekut tagavad süsteemid

Kompaï-2 robot

Testimisel IT, ES, UK

Peab plaani järgi

tulema turule 2018

Connect My Community

Connect My Hobbies

Module

Comprehensive Geriatric

Assessment (CGA)

Allikad

- **Barbara Lipszyc, Etienne Sail and Ana Xavier. 2012**

  ***Long-term* care: need, use and expenditure in the EU-27. European Commission**
- **Imagining the Future: leadership for change programme. Iriss. http://content.iriss.org.uk/2025/**
- **Labour Market Integration of Refugees: Strategies and Good Practices. 2016. European Parliament**

1.-2. novembril tähistab Tartu ülikool sotsiaaltöötajate koolitamise 25 aastapäeva. Olete oodatud Tartusse!

Juri.Kore@ut.ee